

Decyzja

Prezydium KK

nr 94/17

ws. założeń projektu budżetu państwa na rok 2018

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawia opinię w sprawie Założeń projektu budżetu państwa na rok 2018 (dalej: Założenia).

Prognozy makroekonomiczne

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” po raz kolejny zauważa, że Założenia zawierają coraz mniej informacji, a w szczególności danych o przewidywanej wysokości dochodów i wydatków budżetu państwa oraz o prognozie wpływów podatkowych. Postulujemy, aby w kolejnych latach prezentować dane źródłowe, na których oparto prognozy, co ułatwi ocenę ich realności.

Brak informacji na temat limitu budżetowego wydatków, wynikającego z reguły wydatkowej, na tym etapie opiniowania założeń do ustawy budżetowej uniemożliwia realizację ustawowego obowiązku negocjacji wzrostu wynagrodzeń w Radzie Dialogu Społecznego.

Prognozy makroekonomiczne instytucji takich jak: Komisja Europejska, Agencja Moody's, Narodowy Bank Polski oraz zawarte we wstępnych założeniach makroekonomicznych „Programu konwergencji. Aktualizacja 2017” i Założeniach są zróżnicowane, jednak odchylenia nie są zbyt duże. Większość z nich wykazuje trend rosnący, który sprzyja gospodarce.

W Założeniach nie wskazano czynników ryzyka, które mogą mieć istotny wpływ na prognozę wielkości makroekonomicznych na rok 2018. Niewiele miejsca w Założeniach poświęca się sytuacji geopolitycznej i gospodarczej, która ma wpływ na rynki zewnętrzne.

Na pozytywną ocenę zasługuje kontynuowanie działań służących poprawie egzekwowania podatków, w tym podatku VAT. Negatywnie należy ocenić brak prognozy dochodów wynikających z ograniczenia tzw. luki podatkowej w VAT, która ma zostać zrealizowana poprzez:

- system teleinformatyczny wspierający wykrywanie faktur dokumentujących czynności fikcyjne na podstawie przesyłanych przez podatników organowi podatkowemu co

miesiąc jednolitych plików kontrolnych (JPK) zawierających ewidencję zakupu i sprzedaży VAT;

- wprowadzenie obowiązku przekazywania Szefowi Krajowej Administracji Skarbowej wyciągów bankowych w postaci elektronicznej w celu szybkiej identyfikacji podejrzanych transakcji i weryfikacji spójności deklarowanych przychodów i kosztów z obrotami na rachunku bankowym;
- wdrożenie systemu teleinformatycznego i mechanizmu analizy ryzyka, ograniczającego wykorzystywanie przez przestępców uczestniczących w wyłudzeniach podatku VAT niedoskonałości w przepływie informacji w ramach systemu bankowego;
- wprowadzenie tzw. modelu podzielonej płatności (split payment) za dostarczone towary lub świadczone usługi na kwotę netto, która wpłacana jest przez nabywcę na konto dostawcy lub usługodawcy, oraz kwotę podatku, która trafia bezpośrednio na odrębne konto VAT, przeznaczone do opłacania przez podatnika VAT naliczonego i swoich zobowiązań z tytułu VAT do urzędu skarbowego;
- egzekwowanie wprowadzonych w 2016 r. przepisów, w tym w ramach tzw. pakietu paliwowego;
- wprowadzenie podatku od handlu detalicznego.

Wzrost gospodarczy

Od kilku lat głównym czynnikiem wzrostu pozostaje popyt krajowy. Podkreślając jego wpływ na wzrost gospodarczy Prezydium KK NSZZ „S” podtrzymuje postulaty dotyczące:

- odmrożenia funduszu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej,
- odmrożenia podstawy naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych,
- szybszego wzrostu emerytur i rent oraz wypracowania systemowego rozwiązania zapewniającego szybszy ich wzrost w miejsce stosowanego w ostatnich latach jednorazowego dodatku,
- przywrócenia obniżonych stawek podatku VAT w wysokości 7% i 22%,
- odmrożenia progów podatkowych,

- zwiększenia kwoty wolnej od podatku zgodnie z zapowiedzią w Wieloletnim Planie Finansowym.

W Założeniach podobnie jak w roku poprzednim wskazuje się, że w związku z przyspieszeniem wydatkowania środków unijnych istotnym czynnikiem wzrostu gospodarczego w Polsce będą inwestycje publiczne. Inwestycje sektora rządowego i samorządowego mają zwiększyć się do 5%. W dokumencie podkreśla się korzystny klimat do przyspieszenia akcji inwestycyjnej przedsiębiorstw oraz jako element wsparcia wskazuje się uruchomienie Polskiego Funduszu Rozwoju, który zastąpił Polskie Inwestycje Rozwojowe. Tak lakoniczny sposób prezentacji nie daje pełnego obrazu planowanych inicjatyw oraz działań nakierowanych na transformację gospodarki polskiej w kierunku opartej na wiedzy.

Podatki

Podatki - poza funkcją fiskalną - pełnią także funkcję dystrybucyjną i stymulacyjną, a więc powinny służyć realizacji określonych celów społecznych, w tym wyrównywaniu dysproporcji dochodowych. W Założeniach nie zapowiedziano zmiany stawek podatku PIT, waloryzacji progów podatkowych, zwiększenia kwoty wolnej od podatku i wysokości kosztów uzyskania przychodu, o co postulujemy od wielu lat. Z treści Wieloletniego Planu Finansowego oraz braku takiej informacji w Założeniach wynika, że nie planuje się w następnym roku przywrócenia stawek podatku VAT w wysokości 7% i 22%, obowiązujących do 2010 roku. Mając na uwadze planowane zmiany w tym obszarze na poziomie europejskim, wnioskujemy o przygotowanie i przedstawienie Radzie Dialogu Społecznego przez Ministerstwo Finansów analiz, która pozwoliłyby na przyjęcie elastycznych rozwiązań dostosowanych do realiów krajowych, zarówno gospodarczych jak i społecznych.

Zwracamy uwagę na niezasadne tak duże zróżnicowanie stawek VAT na książki (5%) i e-booki (23%). Zasadność obniżenia stawek VAT dla e-booków została potwierdzona Stanowiskiem Komisji Parlamentu Europejskiego ds. gospodarczych i monetarnych w maju 2017 r.

W Wieloletnim Planie Finansowym zapowiedziano podniesienie kwoty wolnej od podatku: „Ponadto od 2018 r. kwota odliczana od podatku zostanie ponownie podniesiona tak, aby osoby o dochodzie rocznym do 8 000 zł nie płaciły podatku”. Niepokoi fakt, że

powyższa deklaracja nie znalazła się w założeniach do ustawy budżetowej i domagamy się jej spełnienia zgodnie z ustaleniami z roku poprzedniego.

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wskazuje na niewspółmiernie mały wzrost wpływów z tytułu podatku PIT w stosunku do nominalnego wzrostu funduszu wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2016 roku i uważa, że należy szczegółowo zbadać przyczyny takiej sytuacji.

Założenia nie odnoszą się także do wniosku związków zawodowych, aby oskładkować wszystkie dochody z pracy niezależnie od formy prawnej w jakiej jest ona świadczona, proporcjonalnie do ich wielkości.

Rynek pracy

W założeniach ledwie wspomniano o sytuacji na rynku pracy. Rzeczywiście, poziom bezrobocia spada, jednak widzimy szereg wyzwań, na które musi pojawić się odpowiedź. Są to m.in. długotrwałe bezrobocie i stosunkowo niski poziom zatrudnienia, który w 2016 roku wynosił 69,9% (wg. BAEL). Zwracamy także uwagę na fakt, że ponad 10% osób w wieku 15-24 lat nie pracuje, nie uczy się i nie odbywa szkoleń. Jednocześnie, wyzwaniem staje się utrzymanie starszych pracowników na rynku pracy. Średni wiek dezaktywizacji zawodowej z roku na rok rośnie, ale w stopniu niezadowalającym. W roku 2015 było to 61,6 lat, a w 2014 60,4. Kluczowe w tym wypadku są instrumenty aktywizacji zawodowej oferowane przez urzędy pracy. Źródłem ich finansowania jest Fundusz Pracy, jednak każdego roku część środków wydatkowana jest niezgodnie z jego przeznaczeniem. Przykładem jest finansowanie staży lekarskich i pielęgniarskich. Wzywamy zatem do takiego wykorzystywania środków z Funduszu Pracy, które będzie uwzględniało nowe wyzwania rynku pracy. Dziś w warunkach względnie dobrej sytuacji gospodarczej jest to szczególnie ważne.

Ważne jest by działania w tym obszarze były dyskutowane w ramach dialogu społecznego. O ile na poziomie centralnym sytuacja jest dobra, o tyle na poziomie wojewódzkim, w ramach Wojewódzkich Rad Dialogu Społecznego, zauważamy niewystarczające środki. W tym zakresie również domagamy się zwiększenia finansowania.

Założenia nie biorą pod uwagę możliwej imigracji zarobkowej osób ze wschodu Europy oraz napływu uchodźców, jak również wpływu tych grup na zatrudnienie.

Wynagrodzenia w sferze budżetowej

Rząd założył, że średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej wyniesie 100,0% w ujęciu nominalnym, tzn. wynagrodzenia w roku 2018,

ustalone zgodnie z art. 6 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw - już po raz ósmy - nie będą waloryzowane. W ocenie Prezydium KK NSZZ „S” wpłynie to negatywnie na sytuację dochodową pracowników i w konsekwencji na poziom konsumpcji oraz wzrost gospodarczy. Wobec powyższego negatywnie oceniamy rządową propozycję i podtrzymujemy postulat, aby wzrost wynagrodzeń w sferze budżetowej wynosił **nie mniej niż 11,2%**.

W założeniach budżetu państwa na rok 2018 wskazuje się ogólnie, że kształtowanie funduszu wynagrodzeń państwowych jednostek budżetowych odbędzie się w ramach limitu wydatków przewidzianego przez stabilizującą regułę wydatkową i przy zachowaniu istniejących systemów indeksacji dla części pracowników sektora instytucji rządowych i samorządowych. Oznacza to, że bliżej nieokreślony jest zakładany wzrost wynagrodzeń pracowników, co za tym idzie, nie oszacowano wstępnie niezbędnych środków na ten wzrost. Wieloletnia praktyka odstępowania od indeksacji wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej przy jednoczesnym podwyższaniu płac niektórych pracowników sektora instytucji rządowych i samorządowych stanowi dyskryminację pracowników, których wynagrodzenia nie zostały objęte wzrostem. NSZZ „Solidarność” nie akceptuje takich rozwiązań, gdyż wzrost wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej powinien dotyczyć wszystkich grup zawodowych, a nie jedynie wybranych. Należy podkreślić, że konsekwentne „zamrażanie” wzrostu wynagrodzeń niepodlegających automatycznej indeksacji prowadzi do coraz większych rozbieżności płacowych wśród poszczególnych grup pracowniczych u tego samego pracodawcy. Ponadto, takie postępowanie eliminuje kompetencje Rady Dialogu Społecznego w zakresie negocjacji wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w sferze budżetowej. Dlatego przypominamy kolejne nasze postulaty, aby wzrost wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej był zawsze ustalany w ramach negocjacji prowadzonych w Radzie Dialogu Społecznego oraz o potrzebie wypracowania rozwiązania systemowego obejmującego model kształtowania płac tych pracowników.

Minimalne wynagrodzenie za pracę

Propozycja Rady Ministrów dotycząca wzrostu minimalnego wynagrodzenia za pracę od 1 stycznia 2018 r. do poziomu 2080 zł brutto (tj. ok 1515 netto) jest nie do zaakceptowania. Wobec planowanego w Wieloletnim Planie Finansowym wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w wysokości 4,7%, relacja minimalnego wynagrodzenia w przyszłym roku do przeciętnego wynagrodzenia

w gospodarce narodowej będzie wynosić 46,84%. Oznacza to, że będzie ona niższa niż w roku poprzednim, co jest sprzeczne z celem stopniowego, zgodnego z tempem wzrostu gospodarczego, osiągnięcia minimalnego wynagrodzenia wysokości 50% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. NSZZ „Solidarność” podtrzymuje postulat wzrostu minimalnego wynagrodzenia za pracę **nie mniej niż o 8%**.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” ponownie postuluje o jak najszybsze ratyfikowanie przez Polskę art. 4 ust. 1 Europejskiej Karty Społecznej, który zobowiązuje państwo do zagwarantowania pracownikowi wynagrodzenia zapewniającego godziwy poziom życia oraz Konwencji MOP nr 131, jak również przyjęcie Zalecenia nr 135 z 1970 roku dotyczącego ustalania płac minimalnych.

Świadczenia emerytalno-rentowe

Według danych GUS dot. sytuacji gospodarstw domowych w 2016 r., emeryci i renciści pozostają grupą społeczną, której dochody rozporządalne rosną najwolniej. Natomiast dochody najuboższych świadczeniobiorców, którzy należą do I i II grupy kwintylowej (udział w przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym to odpowiednio 114,7% i 81,4%), są niższe od wydatków lub niewiele wyższe od nich, co oznacza, że właśnie te grupy emerytów i rencistów nie odczuwają dobrej koniunktury ani wzrostu gospodarczego. Dlatego NSZZ „Solidarność” powtarza swój postulat zapewniania wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych na poziomie inflacji powiększonej **o co najmniej 50% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia za pracę w roku 2017**. Należy także, wypracować i wdrożyć odpowiedni system waloryzacji najniższych świadczeń emerytalno-rentowych, który zapewniałby utrzymanie wartości realnej tych świadczeń w długim okresie z zachowaniem prawa świadczeniobiorców do czerpania ze wzrostu gospodarczego na poziomie uzgodnionym przez partnerów w Pakcie dla przedsiębiorczości.

Oświata i wychowanie

NSZZ „Solidarność” po zapoznaniu się z projektem ustawy o finansowaniu zadań oświatowych z dnia 30 maja 2017 r. negatywnie ocenia jej założenia. Zgodnie ze wstępnymi ustaleniami wypracowanymi w Zespole do spraw statusu zawodowego pracowników Oświaty i grupy roboczej do spraw finansowania Oświaty, projekt miał doprowadzić do modernizacji systemu finansowania zadań edukacyjnych. Podczas debat i negocjacji doszło do zbliżenia poglądów i stanowisk uzasadniających konieczność wdrożenia nowych, systemowych rozwiązań dotyczących finansowania edukacji, w tym szkół pochodzących ze sfery

prywatnoprawnej. Tymczasem projekt w ogóle nie odnosi się do finansowania zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, co ze względu na wielkość środków finansowych przeznaczanych na ten cel stanowi zdecydowany udział w wydatkowanych finansach publicznych.

Projekt dokumentu podnosi jedynie problemy związane z zasadami finansowania szkół i placówek prowadzonych przez osoby prawne lub fizyczne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego (pomijając finansowanie świadczeń pomocy materialnej, programów rządowych, inne dotacje pochodzące z budżetu państwa czy opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz rozliczenia finansowe pomiędzy jst). W stosunku do całości zadań oświatowych stanowią one, mimo wszystko, znikomą część wydatków na zadania oświatowe, stąd już sam tytuł projektu ustawy jest w przekonaniu KSOiW NSZZ „Solidarność” pewnym nadużyciem. Wynika to z faktu niewypełnienia do tej pory przez ministra właściwego do spraw oświaty delegacji zawartej w Ustawie z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, co nie pozwala odnieść się merytorycznie do planowanego finansowania zadań oświatowych, stanowiących dominującą wielkość środków finansowych na ten cel.

Uwagi szczegółowe zawarte są w opinii Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania (w załączeniu).

Gdańsk, 12 lipca 2017 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek

Afiliant

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania

80-855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24, tel.(58)308 44 59, 308 42 78, 308 42 86, fax (58) 308 42 77
edukacja@solidarnosc.org.pl www.solidarnosc.org.pl/oswiata

Gdańsk, 30 czerwca 2017 r.

L.dz. KSOiW/109/2017

*Pani Anna Zalewska
Minister Edukacji Narodowej
Al. Szucha 25
00-918 Warszawa*

Opinia Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w sprawie konsultowanego projektu ustawy o finansowaniu zadań oświatowych z dnia 30 maja 2017 r.

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”, po zapoznaniu się z projektem przedłożonej do zaopiniowania ustawy, odrzuca jej założenia. Niniejszy projekt miał w założeniu, zgodnie ze wstępnymi ustaleniami wypracowanymi podczas spotkań Zespołu do spraw statusu zawodowego pracowników oświaty i powołanej grupy roboczej do spraw finansowania oświaty, doprowadzić do modernizacji systemu finansowania zadań edukacyjnych. Podczas debat i negocjacji doszło do zbliżenia poglądów i stanowisk uzasadniających konieczność wdrożenia nowych, systemowych rozwiązań dotyczących finansowania edukacji, w tym szkół pochodzących ze sfery prywatnoprawnej. Tymczasem projekt w ogóle nie odnosi się do finansowania zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, co ze względu na wielkość środków finansowych przeznaczanych na ten cel stanowi zdecydowany udział w wydatkowanych finansach publicznych. Projekt dokumentu podnosi jedynie problemy związane z zasadami finansowania szkół i placówek prowadzonych przez osoby prawne lub fizyczne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego (pomijając finansowanie świadczeń pomocy materialnej, programów rządowych, inne dotacje pochodzące z budżetu państwa czy opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz rozliczenia finansowe pomiędzy jst). W stosunku do całości zadań oświatowych stanowią one, mimo wszystko, znikomą część wydatków na zadania oświatowe, stąd już sam tytuł projektu ustawy jest w przekonaniu KSOiW NSZZ „Solidarność” pewnym nadużyciem. Wynika to z faktu niewypełnienia do tej pory przez ministra właściwego do spraw oświaty delegacji zawartej w Ustawie z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, co nie pozwala odnieść się merytorycznie do planowanego finansowania zadań oświatowych, stanowiących dominującą wielkość środków finansowych na ten cel.

Jednak za pozytywną propozycję należy uznać próbę ustanowienia rozwiązań porządkujących i konsolidujących finansowanie placówek prowadzonych przez osoby prawne lub fizyczne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, powodujących, jak się wydaje, że dotacja na te zadania będzie obejmowała uczniów, którzy rzeczywiście korzystać będą z usług edukacyjnych, w tym dotowanie tylko jednego ucznia (próba wyeliminowania podwójnego lub wielokrotnego finansowania niektórych uczniów), będącego uczniem więcej

niż jednej placówki wychowania przedszkolnego lub szkoły dla dorosłych. Korzystne, z punktu widzenia finansów publicznych, wydaje się także dążenie do uzależnienia części dotacji dla szkół, w których nie jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, od zdanego egzaminu maturalnego lub potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie przez ucznia.

Zwiększenie kontroli nad finansami pochodzącymi z budżetu państwa poprzez doprecyzowanie przepisów regulujących przekazywanie dotowania na każdego ucznia szkoły placówki oświatowej w danym miesiącu w zależności od rzeczywistej liczby uczniów w danym miesiącu, również zasługuje na uznanie. Za dobre rozwiązanie postrzegamy obowiązek składania (w stosownym czasie) informacji do systemu informacji oświatowej, jak i informacji do jednostek informacji oświatowej.

Rozumiemy potrzebę opracowania jednolitego spójnego zbioru przepisów regulującego finansowanie zadań związanych oświatą, który byłby ujęty w jednym akcie prawnym. Dotychczasowe rozrzucenie przepisów w tej materii było nieczytelne i niewygodne. Za właściwe uznajemy, by przy tej okazji dokonać weryfikacji niektórych merytorycznych rozwiązań i zasad finansowania zadań edukacyjnych. Ale z przykrością zauważamy, że brak propozycji rozwiązań finansowania głównych zadań oświatowych stanowi zasadniczą i poważną wadę projektu. Przez ten fakt oceniamy, że system ten będzie niespójny.

Duże rozczarowanie KSOiW NSZZ „Solidarność” budzą propozycje finansowania, poprzez dotacje, poszczególnych rodzajów placówek oświatowych w oparciu o podstawowe kwoty dotacji, tj. kwoty wydatków bieżących zaplanowanych na rok budżetowy na prowadzenie tychże placówek (właściwych ze względu na rodzaj). Kwoty wydatków bieżących w założeniu mają być pomniejszone o pewne wydatki i mogą być pod pewnymi warunkami powiększone o wskaźnik zwiększający. Rozczarowanie nasze związane jest z dalszym uprzywilejowaniem finansowym szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez osoby prawne lub fizyczne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego. Zastosowanie zasady podstawowej kwoty dotacji jest w naszym przekonaniu dalszym preferowaniem tego typu placówek oświatowych prowadzonych przez podmioty osiągające z tego tytułu duże korzyści finansowe. Nadmierne finansowanie tych placówek wynika z zasady, że nie wykonują one wielu zadań oświatowych jak samorządowe szkoły i placówki oświatowe, co wydatnie wpływa na wzrost wydatków bieżących, a co za tym idzie podstawowej kwoty dotacji dla poszczególnych rodzajów szkół właściwych ze względu na rodzaj.

Dla przykładu wymienić należy stosowanie innych parametrów czasu pracy dydaktycznej i tych związanych z wynagrodzeniem nauczycieli uczących w tych placówkach. Już tylko te komponenty wydatnie zawyżają pojęcie „kwoty wydatków bieżących”, wpływając znacząco na podstawową kwotę dotacji. Próba ograniczenia wynagrodzenia osób fizycznych zatrudnionych w tego typu placówkach do trzykrotności przeciętnego wynagrodzenia w III kwartale roku bazowego nie powinna mieć miejsca, o czym poniżej. W dotowanych placówkach nie stosuje się innych składników wynagrodzenia, które mają wpływ na zawyżanie w tym wypadku wydatków bieżących: wysługa lat, specjalny fundusz nagród, nagrody jubileuszowe, dodatkowe wynagrodzenie roczne, inne (niższe) odprawy emerytalno – rentowe pracowników, dodatków za trudne i uciążliwe warunki pracy, inny wymiar urlopów wypoczynkowych i inne (niekorzystne) zasady wynagradzania w czasie ich trwania, brak wielu świadczeń pracy i zasad ich przyznawania jak: fundusz dokształcania i doskonalenia zawodowego, itp. A wszystko to ma miejsce przy obowiązku legitymowania się przez

nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego tymi samymi kwalifikacjami jak nauczyciele szkół samorządowych. Na wysokość wydatków bieżących (a w konsekwencji na wysokość dotacji) mają wpływ także środki finansowe, jakie samorzady ponoszą na dowóz uczniów, środki własne na pomoc materialną czy, jeszcze obowiązującą, pomoc zdrowotną dla nauczycieli. Dla przypomnienia podajemy, że kwestie te były poruszone przez przedstawicieli KSOiW NSZZ "Solidarność" podczas obrad Zespołu do spraw statusu zawodowego pracowników oświaty, a szczególnie podczas prac w ramach Zespołu, grupy roboczej do spraw finansowania oświaty. Próby utrzymania takiego systemu naliczania dotacji dla szkół i placówek prowadzonych przez podmioty niesamorządowe prowadzi do wniosków, że rząd RP odstąpił od umowy społecznej określonej w swoim programie wyborczym w tym zakresie. Już pobieżna lektura tego fragmentu opinii pozwala wysnuć wniosek, że dotacje dla tych placówek są ok. 50 % zawyżone.

Dlatego też z tych powodów w przedstawionej propozycji nie do przyjęcia jest przez KSOiW NSZZ „Solidarność” wysokość dotacji w oparciu o równorzędne kwoty określone w części oświatowej subwencji ogólnej czy o dotację podstawową. Każdorazowa zmiana realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego zadań oświatowych, które nie będą podejmowane przez podmioty prowadzące szkoły i placówki oświatowe, a które pochodzą ze sfery prywatnoprawnej, a co za tym idzie rosnąca kwota wydatków bieżących zaplanowanych na rok budżetowy, będzie dodatkowo zwiększała dysproporcje związane z finansowaniem placówek samorządowych i niesamorządowych. Przeszacowanie kosztów, jakie ponoszą jednostki samorządu terytorialnego w związku z nadmiernym dotowaniem szkół i placówek, powoduje, że ich częścią obarczani są pracownicy edukacji. Wówczas samorzady szukają oszczędności na najslabszych ogniwach wydatków edukacyjnych – pracownikach oświaty. Dlatego KSOiW NSZZ "Solidarność" od wielu lat dopomina się o wycenę obligatoryjnych i fakultatywnych usług pedagogicznych (również w szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego), co wiąże się z określeniem standardów w edukacji.

Zbyt wysoka dotacja dla szkół i placówek oświatowych poszczególnych rodzajów prowadzonych przez osoby prawne lub fizyczne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego prowadzi do uzyskiwania dużych zysków przez te podmioty. Organami prowadzącymi tych placówek są na ogół stowarzyszenia, fundacje itp., nierzadko prowadzące działalność gospodarczą. Dlatego uważamy, że możliwe jest obejście ograniczenia zawartego w art. 37 ust. 1 pkt 1 lit.a, dotyczącego wynagrodzenia osób fizycznych zatrudnionych w tego typu placówkach w wysokości kwoty nieprzekraczającej trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w III kwartale roku bazowego (obecnie 12165,12 zł.). I zapewne zasada ta nie dotyczy pracowników tych placówek (nauczycieli i pracowników obsługi), bo ich uposażenia oscylują w granicach płacy minimalnej. Zyski z prowadzenia placówek przenoszone są do gospodarczych podmiotów prowadzących i dopiero tam stanowią źródło podziału tego zysku pochodzącego z nieoszacowanej oświaty. Ponadto podmioty prowadzące prywatnoprawne placówki oświatowe (prócz uprzywilejowanej dotacji na swoją działalność) mogą ubiegać się o różne dotacje również pochodzące ze środków publicznych, w tym z budżetu państwa, z czego skrzętnie korzystają. Jako podmioty gospodarcze składają np. wnioski o różne dotacje do urzędów pracy.

Ponadto uważamy, że projekt zakłada zbyt skomplikowaną zasadę wyznaczania najbliższej jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej taki rodzaj szkoły, zwłaszcza wśród samorządów oddalonych od samorządu dotującego (na terenie województwa, a nawet kraju). Taka forma może okazać się kłopotliwa, dlatego kolejny raz zwracamy uwagę, że łatwiejsze i bardziej czytelne byłoby określenie standardów obejmujących usługi edukacyjne wraz z ich wyceną, które posłużyłyby naliczeniu kwot dotacji na dany rodzaj szkoły.

Absolutnie nie do przyjęcia jest propozycja zmian w zakresie awansu zawodowego nauczycieli. Przedłożoną propozycję postrzegamy jako próbę wprowadzenia oszczędności na wynagrodzeniach nauczycieli. Projekt wydłużenia standardowej ścieżki awansu zawodowego nauczycieli z 10 lat do lat 15 spowoduje, że nauczyciele realizujący awans zawodowy w wydłużonym do 15 lat cyklu stracą na wynagrodzeniach w tym czasie. Dlatego zapewnienia ministra edukacji narodowej o tworzeniu motywacyjnego charakteru wynagradzania nauczycieli w powiązaniu z systemem oceniania i awansu zawodowego uznajemy za działania, które mają na celu wygenerowanie oszczędności na płacach nauczycieli i być może w nieokreślonej przyszłości część z tych środków wróci do nauczycieli w formie podwyżki płac. KSOiW NSZZ "Solidarność" nigdy nie wyrazi zgody na takie rozwiązanie. Podczas prac w ramach Zespołu do spraw statusu zawodowego pracowników oświaty warunkowo rozważaliśmy ewentualność wydłużenia ścieżki awansu zawodowego nauczycieli o dwa lata z zastrzeżeniem finansowej rekompensaty z tego tytułu. Dlatego raz jeszcze przestrzegamy przed wprowadzeniem niekorzystnej zmiany warunków wynagradzania nauczycieli. Ponadto w dalszym ciągu konsekwentnie domagamy się rozpoczęcia wspólnych prac nad nowym systemem wynagradzania nauczycieli. Powinien on zakładać automatyczne wyznaczanie wysokości uposażeń tej grupy zawodowej w oparciu o obiektywny wskaźnik makroekonomiczny – przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej.

W zakresie zmian do Karty Nauczyciela przewidzianych w projekcie ustawy o finansowaniu zadań oświatowych Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania przedkłada poniższe uwagi i zastrzeżenia.

Spośród wielu zmian w zakresie oceny pracy nauczycieli proponujemy zmniejszenie liczby organów, na wniosek których dyrektor szkoły według projektowanego art. 6a ust. 1b obowiązany jest dokonać oceny pracy nauczyciela przez wyłączenie z nich rady szkoły i rady rodziców. Organy te nie powinny mieć prawa wnioskowania o ocenę pracy nauczyciela, natomiast powinny mieć możliwość wystąpienia do dyrektora szkoły z wnioskiem, aby on dokonał takiej oceny. Dotychczasowe, jak i proponowane postanowienia w tym zakresie, nie sprawdziły się. Rady szkoły lub rady rodziców jako całość rzadko występowały o dokonanie oceny pracy nauczyciela, natomiast niekiedy kilkoro rodziców, podszywających się pod radę szkoły albo radę rodziców występuje o dokonanie takich ocen, np. z subiektywnym przekonaniem o niesłusznym lub niesprawiedliwym zakwalifikowaniu ich dzieci, co wiązało się z obowiązkiem wszczęcia procedury oceniania nauczyciela przez dyrektora szkoły, bez możliwości wstępnego rozeznania, czy rzeczywiście taka potrzeba występuje.

Zdecydowanie występujemy przeciwko nadmiernemu mnożeniu rodzajów ocen pracy nauczyciela i wnosimy o wykreślenie w projektowanym ust. 4 pkt 4 do art. 6a KN oceny niezadowolającej. Z tych samych przyczyn wnosimy o wykreślenie dodanego w art. 23 ust. 4 punktu 3 w brzmieniu: „3) w razie uzyskania niezadowolającej oceny pracy dokonanej w trybie i na zasadach określonych w art. 6a z końcem tego miesiąca, w którym upływa trzymiesięczne

wypowiedzenie” oraz o wykreślenie powtórnego tego przepisu w art. 27 ust. 3 w odniesieniu do nauczycieli zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

Dotychczasowe przepisy Karty Nauczyciela zawierają wystarczające postanowienia co do rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem w razie wystawienia mu negatywnej oceny pracy, które mają miejsca w art. 23 ust. 1 pkt 5 i ust. 2 pkt 5 KN w odniesieniu do nauczyciela zatrudnionego na podstawie mianowania oraz w art. 27 ust. 3 KN w stosunku do nauczyciela zatrudnionego na podstawie umowy o pracę. Jeszcze raz powtórzenie tych samych zasad z tytułu wystawienia nauczycielowi niezadowolającej oceny pracy byłoby niepotrzebne, a nawet bezsensowne.

Sprzeciwiamy się projektowanemu dodaniu w art. 6a KN ust. 14-16 w zakresie ustalania przez dyrektora szkoły regulaminu dokonywania oceny pracy nauczycieli, po zasięgnięciu opinii wymienionych tam organów, w tym pozytywnej opinii organu nadzoru pedagogicznego, który miałby zawierać szczegółowe kryteria i tryb dokonywania tej oceny. Takie same zastrzeżenia składamy odnośnie regulaminu dokonywania oceny pracy dyrektora szkoły i to zarówno w jednym, jak i w drugim wypadku bez udziału i opinii reprezentującej nauczyciela i dyrektora szkoły organizacji związkowej, która powinna uczestniczyć w tych czynnościach.

Uważamy, że szczegółowe kryteria i tryb dokonywania oceny pracy nauczycieli, w tym dyrektorów szkoły, które mogą prowadzić do daleko idących konsekwencji, w tym do zwolnienia z pracy i niemożności innego zatrudnienia, przy takiej formie rozwiązania stosunku pracy nie mogą być ustalane na szczeblu szkoły, a nawet organu nadzoru pedagogicznego, które – jak wiadomo – w bardzo wielu przypadkach podobnego rodzaju akty organizacyjno-prawne przygotowują w sposób nieudolny i nieprofesjonalny. Dlatego oceny pracy nauczycieli wszystkich szkół i placówek powinny być porównywalne w oparciu o zasady i kryteria oceny ustalane w ustawie lub rozporządzeniu wykonawczym, o którym mowa w art. 6a ust. 12 KN w brzmieniu projektowanym w opiniowanej ustawie.

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” pozytywnie ocenia uregulowanie w art. 42 ust. 2 pkt 2 KN czasu pracy pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych, doradców zawodowych oraz nauczycieli wspomagających – przez dodanie w tym artykule i ustępie wykazu tych stanowisk: poz. 12 i 13, o co występowaliśmy od wielu lat. W tym temacie wnioskujemy o ustalenie standardów zatrudnienia ww. nauczycieli. Nie została jednak nadal uregulowana sprawa likwidacji godzin karcianych przez doprecyzowanie w art. 42 ust. 2 pkt 2, o co występowaliśmy wielokrotnie i nie otrzymaliśmy zadowolającej odpowiedzi. Od załatwienia tej sprawy nie możemy odstępować i domagamy się jej uregulowania.

Wnosimy o uzupełnienie art. 66 ust. 1 KN w brzmieniu proponowanym w projekcie opiniowanej ustawy przez dodanie w nim postanowienia, że w razie przekroczenia okresu 7 dni w czasie urlopu wypoczynkowego nauczyciela zatrudnionego w szkole lub placówce feryjnej na wykonywanie czynności określonych w art. 64 ust. 2 pkt 1-3 KN – nauczycielowi przysługuje urlop uzupełniający w ciągu roku szkolnego. Postulat ten jest podyktowany nagminnym nadużywaniem powyższych przepisów przez dyrektorów szkół, którzy bardzo często zmuszają nauczycieli do wykonywania czynności związanych zwłaszcza z rekrutacją i

naborem uczniów na nowy rok szkolny w wymiarze przekraczającym 7 dni w czasie ferii letnich i tym samym skracają urlop wypoczynkowy nauczycielom.

Stanowczo sprzeciwiamy się uchynieniu art. 72 KN i zniesieniu funduszu zdrowotnego dla nauczycieli i żądamy pozostawienia tego świadczenia oraz ustalenia wysokości minimalnego odpisu na ten fundusz w wysokości 0,3 % funduszu płac.

Nie zgadzamy się na ograniczenie przyczyn udzielania nauczycielom urlopu dla poratowania zdrowia, przewidzianych w projektowanym art. 73 ust. 1 pkt 1 i 2 KN, zawężonych do leczenia choroby zagrażającej wystąpieniem choroby zawodowej lub choroby, w której powstaniu czynniki środowiska pracy lub sposób wykonywania pracy odgrywają istotną rolę. Oprócz przyczyn zamieszczonych w tym przepisie, nauczyciele będą musieli korzystać z urlopu dla poratowania zdrowia także z powodu innych ciężkich lub przewlekłych chorób, jak choroby nowotworowe czy kardiologiczne, a także na leczenie pooperacyjne lub rehabilitacyjne. Ograniczenie przewidziane w projektowanym przepisie będzie przyczyniało się do niekończących się sporów i nieporozumień oraz do stosowania praktyki niezgodnej z celem i przeznaczeniem urlopu dla poratowania zdrowia.

Biorąc pod uwagę powyższe, Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” zgłasza gotowość do dalszych, szczegółowych prac dotyczących finansowania zadań oświatowych oraz ustawy Karta Nauczyciela.

Z poważaniem

*Przewodniczący
KSNiO NSZZ „Solidarność”*

Ryszard Proksa